

TÄHDISTÖT, RITARIKUNNAT SEKÄ USKO

(Julkaistu aikaisemmin Suomen Sotilas -lehdessä)

Tämänkertaisen kirjapalstan otsikko voisi yhtä hyvin kuulua ystäväni Jukka Suvisaaren Suomen Sotilaaseen kirjoittamalle heraldiikkapalstalle. Otsikko viittaa kuitenkin Kansallismuseon tutkijan Tuukka Talvion juuri ilmestyneeseen kunniamerkkikirjaan. Itsenäisyyden ajan suomalaisia kunniamerkkejä on käsitelty useassakin kirjassa, mutta ennen vuotta 1917 suomalaisille myönnettyistä kunniamerkeistä ei ole suomeksi ollut juuri mitään kirjallisuutta saatavana. Talvion kirja Tähdistöt ja ritarikunnat (Kansallismuseo 2000) täyttääkin mainiosti tämän aukon.

Talvio pyrkii omien sanojensa mukaan esittelemään ruotsalaisten ja venäläisten ritarikuntien - myös suomalaisille - myöntämiä kunniamerkkejä Kansallismuseon laajan kokoelman kautta. Suppeudestaan huolimatta (50 sivua) teos antaakin varsin hyvän yleiskuvan aiheestaan. Onnistunut taitto ja hyvä painojälki tekevät Talvion kirjasta myös esteettisesti mieluisan lisän kirjahyllyyn. Kirjaa on saatavana Kansallisumuseosta hintaan mk 90.

Pysyäksemme Suomen vanhemmassa (sota)historiassa, SKS on julkaissut Antti Kujalan tutkimuksen Miekka ei laske leikkiä - Suomi suuressa pohjan sodassa 1700-1714. Kujala selvittää sodan kulun Suomen miehitykseen saakka mutta myös Suomen yhteiskunnallisia oloja.

Ruotsin vallan ajasta lähdetään liikkeelle myös Pohjois-Karjalan historiallisen yhdistyksen vuosikirjassa nro 8, joka on saanut nimekseen Yhteinen kutsu - kirjoituksia maanpuolustuksen vaiheista Pohjois-Karjalassa. Artikkeleista voidaan poimia mm seuraavat: Majuri Malmin sotaretki Pohjois-Karjalaan 1808, Kutsuntalakossa - laittomat asevelvollisuuskutsunnat Joensuun seudulla 1902-1904, Pohjoiskarjalaiset heimosoturit Viron vapaussodassa, Onttolassa ja ilmassa - pommikoneen tähystäjän kertomaa, Sotilaspoikatoiminta Pohjois-Karjalassa, Desanttijahti Polvijärvellä kesällä 1944.

Dosentti Kari Selénin kirja Sarkatakkien maa - suojelus kuntajärjestö ja yhteiskunta 1918-1944 (WSOY 2001) on jo saanut varsin paljon julkisuutta, myös tämän lehden palstoilla. Vaikka suojeluskunnista on kirjoitettu paljon, varsinkin 1990-luvulla, niiden historiaa ei ole aikaisemmin tutkittu kokonaisvaltaisesti. Kolmiosainen Hersalon ja Raikkalan kirjoittama teos sisältää erittäin paljon tietoa suojeluskunnista, mutta ei niinkään käsittele suojeluskunta-aatteen ja -liikkeen sekä toisaalta suomalaisen yhteiskunnan vuorovaikutusta. Selén paneutuu Sarkatakkien maa-kirjan 600 sivulla nimenomaan tähän puoleen. Kirjalle on odotettavissa jatkoa, sillä SK-historiaprojektin tarkoituksena on tuottaa vielä toinen osa, jossa käsitellään mm suojeluskuntajärjestön jäsenkuntaa, toimihenkilöitä, paikallistason toimintaa sekä arvioidaan suojeluskuntien antamaa sotilaskoulutusta. Kun maanpuolustusväki viimeiset kymmenen vuotta on käynyt välillä vilkastakin keskustelua siitä, mihin suuntaan vapaaehtoinen maanpuolustuskoulutus Suomessa tulisi kehittää ja tässä yhteydessä on usein viitattu suojeluskuntien malliin, Selénin kirja antaa tukevan pohjan SK-järjestön arvioimiselle.

Markus Anaja